

PART 8

**WOMEN'S RIGHTS AND
POSITIVE DISCRIMINATION
UNDER TURKISH LAW**

**TÜRK HUKUKU KAPSAMINDA
KADIN HAKLARI VE POZİTİF
AYRIMCILIK**

**İDİL KOÇAK
ELİF SODAZAI**

PART 8

ABSTRACT | ÖZET

It is believed that in order to eradicate historical and systemic inequalities, positive discrimination practices from the past to the present are imperative. This article examines the historical development of positive discrimination against women in Türkiye, exploring its parallel relationship with the evolution of women's rights, social changes, and legal reforms.

Geçmişten günümüze pozitif ayrımcılık uygulamalarının, tarihsel ve sistematik eşitsizlikleri gidermek adına mutlak suretle gereken bir husus olduğu düşünülmektedir. Bu makalede, Osmanlı İmparatorluğu'ndan günümüze dek Türkiye'de kadına yönelik pozitif ayrımcılık içeren yasal düzenlemelerin tarihsel gelişimi, kadın haklarının tarihsel gelişimi, toplumsal değişimlerin ve hukuki reformların paralel bir yansıması olarak ele alınacaktır.

KEYWORDS | ANAHTAR KELİMELER

Equality, Rights, Law, Equality of Women and Men, Discrimination.

Eşitlik, Hak, Hukuk, Kadın ve Erkek Eşitliği, Ayrımcılık.

I. INTRODUCTION

"Positive discrimination refers to policies that provide preferential treatment and support to historically disadvantaged or marginalized groups, aiming to promote social justice and equality." The existence of positive discrimination over time has been ideologically linked to the development of the principle of merit. The fact that the principle of merit has a say in many areas such as social, economic, etc. has brought with it the concept of "Meritocracy". Although the expression meritocracy is known only as a form of government, it means that the meritorious can obtain power. Meritocracy is known as an ideology against discrimination, but it has led to some negative discrimination due to its disregard for historical and systemic inequalities. Even if these negative discriminations are not the natural consequences of meritocracy, they are likely to occur when the balance of interests is taken into account and they are frequently encountered in our concrete lives. Positive discrimination, on the other hand, has emerged as practices opposed to negative discrimination that has developed over time; It aims to balance the disadvantages that groups that are negatively discriminated against in areas such as education, employment, health care and political representation are systematically exposed. When

I. GİRİŞ

Pozitif ayrımcılık (positive discrimination) terimi, toplumsal adaleti ve eşitliği teşvik etmek için belirli gruplara yönelik ayrıcalıklı muamele ve destek sağlanmasını içerir. Pozitif ayrımcılığın zaman içinde varoluşu ideolojik açıdan liyakat ilkesinin gelişmesi ile bağlantılı olmuştur. Liyakat ilkesinin sosyal, ekonomik ve benzeri birçok alanda söz sahibi olması, beraberinde "Meritokrasi" kavramını getirmiştir. Meritokrasi ifadesi yalnızca bir yönetim şekli olarak bilinse de liyakatli olanın gücü elde edebilmesi anlamına gelmektedir. Meritokrasi, ayrımcılığa karşı bir ideoloji olarak bilinir ancak tarihsel ve sistematik eşitsizlikleri gözlememesi sebebi ile bir takım negatif ayrımcılıklara yol açmıştır. Bu negatif ayrımcılıklar meritokrasinin doğal sonuçları olmasa dahi menfaat dengesi gözetildiğinde meydana gelmesi muhtemel ve somut yaşamlarımızda sıklıkla karşımıza çıkan ayrımcılıklardır. Pozitif ayrımcılık ise zaman içerisinde gelişen negatif ayrımcılıklara karşı uygulamalar olarak ortaya çıkmış; eğitim, istihdam, sağlık hizmetleri ve siyasi temsil gibi alanlarda negatif ayrımcılığa uğrayan grupların sistematik olarak maruz kaldıkları dezavantajları dengelemeyi amaçlamaktadır. Tersine ayrımcılık şeklinde de bilinen pozitif ayrımcılığın ilkeleri ve kadın hakları bir bütün olarak ele alındığında; kadına yö-

the principles of positive discrimination, sometimes known as a synonym for reverse discrimination, and women's rights are considered as a whole, positive discrimination against women includes legal arrangements that provide special rights and protections for women in order to ensure gender equality. In our article, following the evaluation of the elements that make up positive discrimination, positive discrimination practices in Turkish Law will be examined in the context of women's rights, and the necessity of these positive discrimination practices in order to ensure equality will be discussed from an objective perspective.

II. CORNERSTONES OF POSITIVE DISCRIMINATION

Positive discrimination is a set of special policies and regulations implemented to ensure that historically disadvantaged or marginalized groups have equal opportunities in social, economic and political fields. The issues on which this concept is based; with the help of temporary and target-oriented practices carried out within the scope of equality; historical, systematic, genetic, etc. disadvantages.

nelik pozitif ayrımcılık, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla kadınlara yönelik özel haklar ve korumalar getiren yasal düzenlemeleri içermektedir. Yazımızda, pozitif ayrımcılığı oluşturan unsurların değerlendirilmesinin akabinde Türk Hukuku'nda yer edinmiş pozitif ayrımcılık uygulamaları kadın hakları bağlamında incelenecek, bahsi geçen pozitif ayrımcılık uygulamalarının eşitliği sağlamak adına gerekliliği objektif bir bakış açısıyla ele alınacaktır.

II. POZİTİF AYRIMCILIĞIN TEMEL TAŞLARI

Pozitif ayrımcılık, tarihsel olarak dezavantajlı veya marjinalize edilmiş grupların toplumsal, ekonomik ve siyasi alanlarda eşit fırsatlara sahip olmalarını sağlamak amacıyla uygulanan özel politikalar ve düzenlemeler bütünüdür. Bu kavramın esas aldığı hususları; eşitlik kapsamında gerçekleştirilen, geçici ve hedefe yönelik uygulamalar yardımı ile; tarihsel, sistematik, genetik ve benzeri dezavantajların giderilmesi olarak açıklamak mümkündür.

PART 8

A. Principle of Equality

The principle of equality was first enshrined in Article 7 of the Bill of Rights, stating that everyone is equal before the law and has the right to equal protection¹. According to the relevant article, "Everyone is equal before the law and has the right to benefit from the equal protection of the law without distinction. Everyone has the right to equal protection against any discriminatory treatment contrary to this Declaration and against any incitement to such discriminatory treatment"². Today, Article 10 of the Constitution serves as the legal basis for the principle of equality. According to Article 10 of the Constitution, "Everyone is equal before the law without discrimination on the basis of language, race, color, gender, political opinion, philosophical belief, religion, sect and similar reasons. Women and men have equal rights. The state is obliged to ensure that this equality is realized. Measures to be taken for this purpose cannot be interpreted as contrary to the principle of equality. Measures to be taken for children, the elderly, the disabled, widows and orphans of martyrs of war and duty, and disabled and veterans cannot be contrary to the principle of equality. No privilege can be granted to any person, family, group or class. State organs and administrative authorities are obliged to act in accordance with the principle of equality before the law in all their transactions"³. According to the provision of Article 11 of the Constitution, "The provisions of the Constitution are the basic rules of law that bind the legislative, executive and judicial organs, administrative authorities and other institutions and persons"⁴. With this provision, the obligation of all institutions and organizations to act in accordance with the principle of equality is emphasized. Positive discrimination is based on the principles of social equality and justice; For this reason, special measures are taken to eliminate the existing inequalities of disadvantaged groups and to provide them with equal opportunities in the material implementation of positive discrimination.

B. Elimination of Historical and Systematic Disadvantages

We have already mentioned that positive discrimination includes a series of policies and practices that aim to remedy the disadvantages that certain groups have historically and systematically suffered. Positive discrimination requires taking special measures to ensure that they have equal opportunities in

A. Eşitlik İlkesi

Eşitlik ilkesi, ilk kez Bill of Rights'ın 7. maddesinde kanun önünde eşitlik olarak düzenlenmiştir¹. İlgili maddeye göre "Kanun önünde herkes eşittir ve farksız olarak kanunun eşit korumasından istifade hakkını haizdir. Herkesin işbu Beyannameye aykırı her türlü ayırıcı muamele için yapılacak her türlü kışkırtmaya karşı eşit korunma hakkı vardır"². Günümüzde eşitlik ilkesinin yasal dayanağı olarak Anayasa madde 10 karşımıza çıkacaktır. Anayasa madde 10 hükmüne göre; "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürsüzler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olamaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar"³. Anayasanın 11. maddesi hükmüne göre de; "Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır"⁴. Bu hükümle tüm kurum ve kuruluşların eşitlik ilkesiyle bağlı hareket etme zorunluluğu vurgulanmaktadır. Pozitif ayrımcılık toplumsal eşitlik ve adalet ilkelerini temel alır; bu sebeple pozitif ayrımcılığın maddi olarak uygulanmasında, dezavantajlı grupların mevcut eşitsizliklerini gidermek ve onlara eşit fırsatlar sunmak için özel tedbirler alınır.

B. Tarihsel ve Sistemik Dezavantajların Giderilmesi

Pozitif ayrımcılığın, belirli grupların tarihsel ve sistemik olarak maruz kaldıkları dezavantajları gidermeyi amaçlayan bir dizi politika ve uygulamayı içerdiğinden bahsetmiş-tik. Pozitif ayrımcılık, toplumsal, ekonomik ve siyasi hayatta eşit fırsatlara sahip olmalarını sağlamak için özel önlemler almayı gerekti-

social, economic and political life. In today's social life of Turkey, positive discrimination practices are absolutely necessary in order to prevent the aforementioned groups of people from being exposed to inequality.

C. Temporary and Targeted Applications

Positive discrimination policies are usually designed to be temporary and targeted to specific goals. The goal is to achieve equity over a period of time and eliminate the need for special regulations when these goals are achieved. When the need for special regulations disappears, the need for positive discrimination practices will also decrease. The fact that positive discrimination practices are temporary is of great importance in terms of not disturbing the balance against the other party.

III. OVERVIEW OF PERIODS

A. Ottoman Period

The legal system in the Ottoman Empire was divided into two main categories: customary law and Sharia law: Customary law is all of the legal rules applied by the state in areas such as administrative, financial and criminal law, based on the orders and edicts of the sultan. These rules are shaped according to the needs of the state, apart from Islamic law.

rir. Günümüz Türkiye'si sosyal yaşantısında bahsi geçen kişi topluluklarının eşitsizliğe maruz kalmamaları için pozitif ayrımcılık uygulamaları mutlak suretle gereken bir husustur.

C. Geçici ve Hedefe Yönelik Uygulamalar

Pozitif ayrımcılık politikaları, genellikle geçici ve belirli hedeflere yönelik olarak tasarlanır. Amaç, belirli bir süre içinde eşitliği sağlamak ve bu hedeflere ulaşıldığında özel düzenlemelere olan ihtiyacı ortadan kaldırmaktır. Özel düzenlemelere duyulan ihtiyaç ortadan kalktığında pozitif ayrımcılık uygulamalarına duyulan gereksinim de azalacaktır. Pozitif ayrımcılık uygulamalarının geçici nitelikte olması dengenin diğer taraf aleyhine bozulmaması bakımından büyük önem taşır.

III. DÖNEMLERE BAKIŞ

A. Osmanlı Dönemi

Osmanlı İmparatorluğu'nda hukuk sistemi iki ana kategoriye ayrılmıştır: örfi hukuk ve şer'i hukuk. Örfi hukuk, devletin idari, mali ve ceza hukuku gibi alanlarda uyguladığı, padişahın emir ve fermanlarına dayanan hukuk kurallarının tamamıdır. Bu kurallar, İslam hukukunun dışında, devletin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiştir. Örneğin; Arazi Kanunna-

FOOTNOTE

¹ Universal Declaration of Human Rights Online, <https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf> (Last Access Date:16.07.2024).

² Universal Declaration of Human Rights Online, op. cit.

³ Article 10 of the Constitution.

⁴ Article 11 of the Constitution.

DİPNOT

¹ İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi Çevrimiçi <https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf> (Son Erişim Tarihi:16.07.2024)

² İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi Çevrimiçi a.g.e.

³ Anayasa madde 10.

⁴ Anayasa madde 11.

PART 8

For example, although the Arazi Kanunname-si remains within the boundaries of Islamic law, it contains customary regulations that give equal inheritance rights to sons and daughters. Sharia law, on the other hand, is a legal system based on Islamic law and shaped according to religious rules. This legal system has been seen in areas such as family law, inheritance law, and personal status. Sharia law was based on the Qur'an and Hadith, the main sources of Islam, and was applied by the qadi courts. In Sharia Law, the legal status of women is determined according to Islamic law. Women have certain rights in matters such as inheritance law, marriage and divorce. For example, in inheritance law, women received less shares than men. In customary law, on the other hand, the legal status of women is shaped according to the needs of the state⁵.

The legal status of women in the Ottoman Empire was largely based on Islamic law (Sharia) and traditional customs. While Islamic law granted certain rights to women, these rights were generally more limited than those granted to men. Women had certain rights in matters such as inheritance, marriage and divorce. For example, under Islamic law, women received a smaller share of inheritance than their brothers. In marriage, although women's consent was important, the right to divorce was more limited than that of men.

The first important regulation that included positive discrimination against women in the Ottoman Empire was the İrade-i Seniyye dated 1847. İrade-i Seniyye, which means "Sultan's Order", is known as an important legal document in the Ottoman Empire. This document was issued by order of Sultan Abdülmecid. İrade-i Seniyye was accepted as the first step in a series of steps that initiated legal reform in the Ottoman Empire; it has been of great benefit in determining the principles regarding the application of the principles of equality, justice and the rule of law. This document was a document that aimed to eliminate discrimination by its nature by declaring that all Ottoman citizens were equal before the law. In addition, this order is seen as a step that started the modernization process in the Ottoman Empire. İrade-i Seniyye formed a basis for the modernization of the legal system in the Ottoman Empire and its convergence to the European legal system. In the Ottoman Empire, until this date, it was possible to give inheritance to girls in the division of inheritance, if there were no male

mesi, İslam hukuku sınırları içinde kalmakla birlikte, kız ve erkek evlatlara eşit intikal hakkı tanıyan örfi düzenlemeler içermektedir. Şer'i hukuk ise İslam hukukuna dayanan ve dini kurallara göre şekillenen hukuk sistemidir. Bu hukuk sistemi, aile hukuku, miras hukuku ve kişisel statü gibi alanlarda görülmüştür. Şer'i hukuk, İslam'ın temel kaynakları olan Kur'an ve Hadis'e dayanmış ve kadı mahkemeleri tarafından uygulanmıştır. Şer'i Hukukta kadınların hukuki statüsü, İslam hukukuna göre belirlenmiştir. Kadınlar, miras hukuku, evlilik ve boşanma gibi konularda belirli haklara sahip olmuşlardır. Örneğin, miras hukukunda kadınlar, erkeklere göre daha az pay almışlardır. Örfi hukukta ise kadınların hukuki statüsü, devletin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmiştir⁶.

Osmanlı İmparatorluğu'nda kadınların hukuki statüsü, büyük ölçüde İslam hukuku (Şeriat) ve geleneksel örf ve adetlere dayanmaktaydı. İslam hukuku, kadınlara belirli haklar tanımakla birlikte, bu haklar genellikle erkeklere tanınan haklardan daha sınırlıydı. Kadınların miras hakkı, evlilik ve boşanma gibi konularda belirli hakları bulunmaktaydı. Örneğin, İslam hukuku uyarınca kadınlar, erkek akrabalarına kıyasla daha az miras payı alırdı. Evlilikte ise, kadınların rızası önemli olmakla birlikte, boşanma hakkı erkeklere göre daha kısıtlıydı.

Osmanlı İmparatorluğu'nda kadına yönelik pozitif ayrımcılık içeren ilk önemli düzenleme 1847 tarihli İrade-i Seniyye olmuştur. "Padişah Emri" anlamına gelen İrade-i Seniyye, Osmanlı İmparatorluğu'nda önemli bir hukuk belgesi olarak bilinir. Bu belge, Sultan Abdülmecid'in emriyle yayınlanmıştır. İrade-i Seniyye, Osmanlı İmparatorluğu'nda hukuk reformunu başlatan bir adım olarak kabul edilmiş; eşitlik, adalet ve hukuk devleti ilkelerinin uygulanmasına ilişkin ilkeleri belirlemede büyük faydalar sağlamıştır. Bu belge, tüm Osmanlı vatandaşlarının kanun önünde eşit olduğunu ilan ederek niteliği itibarıyla ayrımcılığın ortadan kaldırılmasını amaçlayan bir belge olmuştur. Ayrıca bu emir Osmanlı İmparatorluğu'nda modernleşme sürecini başlatan bir adım olarak da görülür. Osmanlı İmparatorluğu'nda hukuk sisteminin modernleştirilmesi ve Avrupa hukuk sistemine yakınlaştırılması hususlarına İrade-i Seniyye bir temel oluşturmuştur. Osmanlı'da bu tarihe kadar miras paylaşımında kız çocuklarına miras verilmesi erkek çocuk bulunmaması halinde ve bir bedel karşılığında mümkün iken, İrade-i Seniyye'de; devlet ara-

children and for a price, in the İrade-i Seniyye; It is arranged in such a way that the state land will be divided equally between sons and daughters⁶. After the İrade-i Seniyye, another reform-oriented amendment for women was the Arazi Kanunnamesi of 1858. Arazi Kanunnamesi aimed to secure women's economic independence and property rights by recognizing women's right to own and inherit property. Arazi Kanunnamesi recognized the rights of women to acquire and bequeath immovable property, thus allowing women to take a more active role in economic life. This regulation is considered an important advance in the legal status of women in the Ottoman Empire. However, social and cultural barriers to the implementation of these rights have limited women's full enjoyment of these rights. At this point, we would like to emphasize that laws and rules do not matter if they are not implemented⁷.

Other reforms carried out during the Tanzimat Period (1839-1876) also improved the legal status of women. In this period, girls' right to education was expanded and women's participation in social life was encouraged with the regulations made in the field of education. Following the Land Law, the first girls' high school was opened on January 6, 1859. At the time when the first girls' high school was opened, there were 13 boys' secondary schools in the Ottoman Empire, and when we look at the difference between the number of secondary schools, we see the necessity of this positive discrimination with a concrete event. Another important development in the field of education for women is the 1869 Maarif Nizamnamesi. Apart from the primary schools, the concepts of administrative school as a high-level civilian secondary or high school were used for the first time in this regulation, and it was made compulsory for girls aged 7-11 to attend the primary school. After the regulation, compulsory primary education will come with the 1876 Kanun-i Esasi⁸. In the Kanun-i Esasi, which was promulgated on December 23, 1876, the first and last constitution of the Ottoman Empire, the right to equality before the law was regulated regardless of gender, and compulsory primary education for girls was repeated. Unfortunately, in the political field, as in the field of education, regulations have not been made; *"The number of the members of the Assembly shall be organized in terms of every fifty thousand inhabitants of the Osmaniyeh"*⁹. With the article, it was stipulated that one MP would be elected to the Parliament for

zisinin erkek ve kız evlat arasında eşit oranda paylaşılacağı şeklinde düzenlenmiştir⁶. İrade-i Seniyye'den sonra kadınlara yönelik reform niteliğindeki bir diğer düzenleme 1858 tarihli Arazi Kanunnamesi olmuştur. Arazi Kanunnamesi, kadınlara mülk edinme ve miras bırakma hakkını tanıyarak kadınların ekonomik bağımsızlıklarını ve mülkiyet haklarını güvence altına almayı amaçlamıştır. Arazi Kanunnamesi, kadınların taşınmaz mal edinme ve miras bırakma haklarını tanımış, böylece kadınların ekonomik hayatta daha aktif bir rol almalarını sağlamıştır. Bu düzenleme, Osmanlı İmparatorluğu'nda kadınların hukuki statüsünde önemli bir ilerleme olarak kabul edilmektedir. Ancak, bu hakların uygulanmasında karşılaşılan toplumsal ve kültürel engeller, kadınların bu haklardan tam anlamıyla yararlanmasını sınırlamıştır. Bu noktada yasa ve kuralların, uygulanmadığı takdirde bir öneminin olmadığını vurgulamak isteriz⁷.

Tanzimat Dönemi'nde (1839-1876) gerçekleştirilen diğer reformlar da kadınların hukuki statüsünde iyileştirmeler sağlamıştır. Bu dönemde, eğitim alanında yapılan düzenlemelerle kız çocuklarının eğitim hakkı genişletilmiş ve kadınların toplumsal hayata katılımı teşvik edilmiştir. Arazi Kanunnamesinin ardından 6 Ocak 1859 tarihinde ilk kız rüştiyesi açılmıştır. İlk kız rüştiyesinin açıldığı tarihte Osmanlı'da 13 erkek rüştiyesi bulunmakta idi, rüştiyeler sayıları arasındaki farka bakıldığında bu pozitif ayrımcılığın gerekliliğini somut bir olay ile tekrar görmüş oluyoruz. Kadınlar için eğitim alanındaki önemli gelişmelerden bir diğeri de 1869 Maarif Nizamnamesi'dir. Sıbyan mektepleri dışında, bir üst düzey sivil ortaokul veya lise olarak idadi mektebi kavramları ilk kez bu nizamnamede kullanılmış, Nizamname ile 7-11 yaşlarındaki kızların sıbyan mektebine devam etmesi zorunlu hale getirilmiştir. Nizamnameden sonra zorunlu ilköğretim 1876 Kanun-i Esasi ile gelecektir⁸. Osmanlı Devleti'nin ilk ve son anayasası olan 23 Aralık 1876'da ilan edilmiş Kanun-i Esasi'de kanun önünde eşitlik hakkı cinsiyet gözetilmeksizin düzenlenmiş, kız çocuklarına zorunlu ilköğretim tekrarlanmıştır. Ne yazık ki siyasi alanda, eğitim alanında olduğu gibi düzenlemeler yapılmamış; *"Heyeti Mebusanın miktarı azası tebaai osmaniyeden her ellibin nüfus zükürda bir nefer olmak itibarıyla tertip olunur."*⁹ maddesi ile Meclis-i Mebusan'a her 50.000 erkek için bir mebus seçileceği öngörülerek kadın seçmenler yok sayılmıştır. 1865 yılında ise Osmanlı topraklarında, kadınların köle ve cariye olarak alınıp satıl-

FOOTNOTE

⁵ Betül Kayar, Tanzimat Period Ottoman Law Reforms, [https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsi_books_alias&documentid=340.03.KAY.T.2021_1655807778_page_0&q=*%&DocName=340.03.KAY.T.2021_1655807778.gsi&qsec=&matterID= Online \(Last Access Date:10.07.2024\).](https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsi_books_alias&documentid=340.03.KAY.T.2021_1655807778_page_0&q=*%&DocName=340.03.KAY.T.2021_1655807778.gsi&qsec=&matterID= Online (Last Access Date:10.07.2024).)

⁶ Ottoman Land Order from the 1858 Land Law to the Republic.

⁷ Halil Cin/ Gül Akyılmaz, History of Turkish Law, [https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsi_books_alias&documentid=340.09.CIN.T.2019_1571899725_page_0&q=*%&DocName=340.09.CIN.T.2019_1571899725.gsi&qsec=&matterID= Online \(Last Access Date:10.07.2024\).](https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsi_books_alias&documentid=340.09.CIN.T.2019_1571899725_page_0&q=*%&DocName=340.09.CIN.T.2019_1571899725.gsi&qsec=&matterID= Online (Last Access Date:10.07.2024).)

⁸ Berna Yürüt, Tanzimat Post-Tanzimat Ottoman Women's Movement and Legal Demands <https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2017-2017-1728> Online (Last Access Date:10.07.2024).

⁹ Wikipedia Parliamentary https://tr.wikipedia.org/wiki/Meclis-i_Meb%C3%BBSan.

DİPNOT

⁵ Betül Kayar, Tanzimat Dönemi Osmanlı Hukuk Reformları, [https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsi_books_alias&documentid=340.03.KAY.T.2021_1655807778_page_0&q=*%&DocName=340.03.KAY.T.2021_1655807778.gsi&qsec=&matterID= Çevrimiçi \(Son Erişim Tarihi:10.07.2024\).](https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsi_books_alias&documentid=340.03.KAY.T.2021_1655807778_page_0&q=*%&DocName=340.03.KAY.T.2021_1655807778.gsi&qsec=&matterID= Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi:10.07.2024).)

⁶ 1858 Arazi Kanunnamesi'nden Cumhuriyet'e Osmanlı Arazi Düzeni.

⁷ Halil Cin/ Gül Akyılmaz, Türk Hukuk Tarihi, [https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsi_books_alias&documentid=340.09.CIN.T.2019_1571899725_page_0&q=*%&DocName=340.09.CIN.T.2019_1571899725.gsi&qsec=&matterID= Çevrimiçi \(Son Erişim Tarihi:10.07.2024\).](https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsi_books_alias&documentid=340.09.CIN.T.2019_1571899725_page_0&q=*%&DocName=340.09.CIN.T.2019_1571899725.gsi&qsec=&matterID= Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi:10.07.2024).)

⁸ Berna Yürüt, Tanzimat Sonrası Osmanlı Kadın Hareketi ve Hukuki Talepleri, <https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2017-2017-1728> Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi:10.07.2024).

⁹ Wikipedi Meclis-i Mebusan, https://tr.wikipedia.org/wiki/Meclis-i_Meb%C3%BBSan.

PART 8

every 50,000 men, and women voters were ignored. In 1865, it was forbidden to buy and sell women as slaves and concubines in the Ottoman lands, but these reforms generally affected a limited segment of the population and did not spread to the broad masses of the people¹⁰.

"There is no logical reason for women's political incompetence. The hesitation and negative way of thinking about it is a dying memory of a social quality of the past."

Mustafa Kemal Atatürk

The Second Constitutional Period (1908-1918) was an important turning point in women's rights in the Ottoman Empire. During this period, awareness of women's rights increased and women took various initiatives to take more part in social life. With the proclamation of the Second Constitutional Monarchy, modernization and westernization efforts in Ottoman society gained momentum, and this process also affected women's search for rights.

During this period, women defended their rights by establishing various associations and societies and struggled to take a more active role in social life. These associations, founded by women, have been active in issues such as education, working life, political rights and social reforms. One of the most striking of these associations is the "Osmanlı Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" in 1913¹¹. The starting point of this society was its publication in the legal journal "Women's World", the society carried out important studies on women's rights and aimed to improve the social status of women.

Osmanlı Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti made various demands on issues such as women's right to education, participation in working life and political representation. In order to raise the level of education of women, the Society opened schools, encouraged women to have professions and made efforts to represent women in political life. In addition, awareness was raised on women's rights through the society's publications and efforts were made to gain public support. Among the activities of the Society were issues such as giving importance to women's education, increasing their participation in working life and recognizing their political rights. Müdafaa-i Hukuk has advocated for women to take a more active role in social

maları yasaklanmış, ancak bu reformlar genellikle sınırlı bir kesimi etkilemiş ve geniş halk kitlelerine yayılmamıştır¹⁰.

"Kadının siyasal yetersizliğine mantıklı hiçbir sebep yoktur. Bu konudaki tereddüt ve olumsuz düşünüş biçimi, geçmişin toplumsal bir niteliğinin can çekişen bir hatırasıdır."

Mustafa Kemal Atatürk

II. Meşrutiyet Dönemi (1908-1918), Osmanlı İmparatorluğu'nda kadın hakları konusunda önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu dönemde, kadın hakları konusunda farkındalık artmış ve kadınlar toplumsal hayatta daha fazla yer almak için çeşitli girişimlerde bulunmuşlardır. II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte, Osmanlı toplumunda modernleşme ve batılılaşma çabaları hız kazanmış, bu süreç kadınların hak arayışlarını da etkilemiştir.

Bu dönemde, kadınlar çeşitli dernekler ve cemiyetler kurarak haklarını savunmuş ve toplumsal hayatta daha aktif rol almak için mücadele etmişlerdir. Kadınların kurduğu bu dernekler, eğitim, çalışma hayatı, siyasal haklar ve sosyal reformlar gibi konularda faaliyet göstermiştir. Bu dernekler arasında en dikkat çekici olanlardan biri, 1913 yılında kurulan Osmanlı Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti'dir¹¹. Bu cemiyetin çıkış noktası "Kadınlar Dünyası" adlı hukuki dergide yayımlanması olmuştur, cemiyet kadın hakları konusunda önemli çalışmalar yapmış ve kadınların toplumsal statüsünü iyileştirmeyi amaçlamıştır.

Osmanlı Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti, kadınların eğitim hakkı, çalışma hayatına katılımı ve siyasal temsil gibi konularda çeşitli taleplerde bulunmuştur. Cemiyet, kadınların eğitim seviyesini yükseltmek amacıyla okullar açmış, kadınların meslek sahibi olmalarını teşvik etmiş ve kadınların siyasal hayatta temsil edilmesi için çaba göstermiştir. Ayrıca, cemiyetin yayın organları aracılığıyla kadın hakları konusunda farkındalık yaratılmış ve kamuoyunun desteği kazanılmaya çalışılmıştır. Cemiyetin faaliyetleri arasında kadınların eğitimine önem verilmesi, çalışma hayatına katılımlarının artırılması ve siyasal haklarının tanınması gibi konular yer almıştır. Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti, kadınların toplumsal hayatta daha aktif rol almasını savunmuş ve bu doğrultuda çeşitli etkinlikler ve yayınlar gerçekleştirmiştir. Cemiyetin kurucusu Nuriye Ulviye Mevlan Civelek, aynı zamanda Kadınlar Dünyası dergisinin de kurucusudur. Kadınlar Dünyası'nda kadınlar, yaşadıkları

life and has carried out various activities and publications in this direction. The founder of the society, Nuriye Ulviye Mevlan Civelek, is also the founder of the Women's World magazine. In Women's World, women questioned the society they lived in and their position in this society, struggled against the inequalities and traditions that restricted them, and demanded to benefit from the freedoms of the Second Constitutional Period. They worked to "renew" their lives in the new urban life brought about by modernization and turned this effort into an organized women's movement. She advocated a "women's revolution" that would spread to the family, working life, law, education and all areas of

social life¹². Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti was an important part of the women's movement in the last years of the Ottoman Empire and the first years of the Republic of Türkiye. In this period, women's search for rights was not limited to associations and societies, but also made their voices heard through the press and broadcasting organs. Women writers and journalists have written articles on women's rights, published magazines, and called for social reforms. These publications have created an important platform for women to take more part in social life and to recognize their rights.

In 1914, the first higher education institution for girls, "İnas Darülfünun", was established. Before the establishment of İnas Darülfünun, "free lessons for women" started

rı toplumu ve bu toplumdaki konumlarını sorgulamış, kendilerini kısıtlayan eşitsizliklere ve geleneklere karşı mücadele etmiş, II. Meşrutiyet döneminin özgürlüklerinden faydalanmayı talep etmişlerdir. Modernleşmenin getirdiği yeni kent yaşamında hayatlarını "yeni"leştirmek için çalışmış, bu çabayı örgütlü bir kadın hareketine dönüştürmüşlerdir. Aileye, çalışma hayatına, hukuka, eğitime, toplumsal hayatın her alanına sirayet edecek bir "kadın inkılabı" nı savunmuştur¹². Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında kadın hareketinin önemli bir parçası olmuştur. Bu dönemde, kadınların hak arayışları sadece

dernekler ve cemiyetlerle sınırlı kalmamış, aynı zamanda basın ve yayın organları aracılığıyla da seslerini duyurmuşlardır. Kadın yazarlar ve gazeteciler, kadın hakları konusunda makaleler yazmış, dergiler çıkarmış ve toplumsal reformlar için çağrıda bulunmuşlardır. Bu yayınlar, kadınların toplumsal hayatta daha fazla yer alması ve haklarının tanınması için önemli bir platform oluşturmuştur.

1914 yılında kızlar için ilk yükseköğretim kurumu olan "İnas Darülfünun" u kurulmuştur. İnas Darülfünun' u kurulmadan önce darülfünunlarda "hanımlara mahsus serbest dersler uygulaması" başlamıştır. Uygulamanın görüldüğü talep ve kız okullarındaki öğretmen ihtiyacı sonunda İnas Darülfünun' u, 12 Eylül 1914'te resmi olarak açılmıştır.

FOOTNOTE

¹⁰ Legal Regulations for Women, <https://kadem.org.tr/kadinklara-yonelik-yasal-duzenlemeler/> Online, (Last Access Date:11.07.2024)

¹¹ Yürüt, op. cit.

¹² Wikipedia, Women's World.

DİPNOT

¹⁰ Kadınlara Yönelik Yasal Düzenlemeler, <https://kadem.org.tr/kadinklara-yonelik-yasal-duzenlemeler/> Çevrimiçi, (Son Erişim Tarihi:11.07.2024).

¹¹ Yürüt, a.g.e

¹² Wikipedia, Kadınlar Dünyası.

PART 8

in darülfünun. As a result of the demand for the application and the need for teachers in girls' schools, İnas Darülfünun was officially opened on September 12, 1914.

In general, this movement in women's rights during the Second Constitutional Period led to significant changes in the status of women in Ottoman society. However, the reforms and initiatives made during this period generally affected a limited segment of the population and did not spread to the broad masses of the people. Nevertheless, the Second Constitutional Period went down in history as a period in which the foundations of the struggle for women's rights were laid and women were organized to take more part in social life.

The period of the Teşkilat-ı Esasiye Law (1921 Constitution) can be described as a transitional period. The 1876 Kanun-i Esasi and the 1921 Constitution, which were currently in force, were in force at the same time and remained in force for a period of 3 years. The 1921 Constitution is a short constitution with 23 articles, it does not contain provisions on human rights because it is in force together with the Kanun-i Esasi¹³.

As a result of the ongoing wars, the distinction between men and women in the field of health has decreased to almost nothing. On this occasion, our women were introduced to the world of science in 1922. In this year, 7 female students enrolled in Istanbul Darülfünunu Faculty of Medicine.

Even if we talk about all these regulations made in the Ottoman Period under the name of "positive discrimination", it is clearly seen that these regulations are not positive discrimination in terms of their nature, but regulations made to eliminate negative discrimination.

B. The Republic Period

1. The 1924 Constitution

In the period from 1921 to 1924, the Ottoman Empire collapsed and the Republic of Türkiye was established. The 1924 Constitution adopted the principle of the supremacy of the constitution¹⁴ and was instrumental in the transition to a single-constitutional state system. Article 69 of the Constitution states

Genel olarak bakıldığında, II. Meşrutiyet Dönemi'nde kadın hakları konusunda yaşanan bu hareketlilik, Osmanlı toplumunda kadınların statüsünde önemli değişikliklere yol açmıştır. Ancak, bu dönemde yapılan reformlar ve girişimler, genellikle sınırlı bir kesimi etkilemiş ve geniş halk kitlelerine yayılmamıştır. Yine de II. Meşrutiyet Dönemi, kadın hakları mücadelesinin temellerinin atıldığı ve kadınların toplumsal hayatta daha fazla yer almak için örgütlendiği bir dönem olarak tarihe geçmiştir.

Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (1921 Anayasası) dönemi bir geçiş dönemi olarak nitelendirilebilir. Halihazırda yürürlükte bulunan 1876 Kanun-i Esasi ile 1921 Anayasası aynı anda yürürlükte bulunmuş 3 yıllık bir süre boyunca yürürlükte kalmışlardır. 1921 Anayasası 23 maddelik kısa bir anayasadır, Kanun-i Esasi ile birlikte yürürlükte olması sebebi ile insan haklarına ilişkin hükümler içermemektedir¹³.

Süregelen savaşlar neticesinde sağlık alanında mevcut olan kadın erkek ayrımı yok denecek kadar azalmıştır. Bu vesile ile kadınlarımız 1922 yılında bilim dünyası ile tanışmıştır. Bu yıl içerisinde 7 kız öğrenci İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi'ne kayıt yaptırmışlardır.

Osmanlı Dönemi'nde yapılmış tüm bu düzenlemelerden "pozitif ayrımcılık" adı altında bahsetsek dahi, nitelikleri itibarıyla bu düzenlemelerin pozitif ayrımcılık değil, negatif ayrımcılıkları gidermek adına yapılan düzenlemeler olduğu açıkça görülmektedir.

B. Cumhuriyet Dönemi

1. 1924 Anayasası

1921 yılından 1924 yılına kadar geçen süreçte Osmanlı İmparatorluğu yıkılmış Türkiye Cumhuriyeti Devleti kurulmuştur. 1924 Anayasası ise anayasanın üstünlüğü ilkesini benimsemiş bir anayasa olup¹⁴ tek anayasalı devlet sistemine geçilmesine vesile olmuştur. Anayasa'nın 69. maddesinde eşitlik ilkesi

that "Turks are equal before the law and have an obligation to obey the law without discrimination. All kinds of group, class, family and individual privileges are abolished and prohibited." In the eighty-seventh article, "All Turks, men and women, are obliged to pass primary education. Primary education is free in public schools" and education at the primary level has been made compulsory for men and women.

On March 3, 1924, the "Law of Tevhid-i Tedrisat" (The Law of Unification of Education) was enacted. Thus, education was secularized and all educational institutions were attached to the Ministry of Education. Girls and boys began to receive education with equal rights¹⁵.

It is obvious that the proclamation of the Republic brought with it many innovations. While every revolution takes our country one step further, unfortunately, women have not yet fully gained the right to vote and be elected. While the 1924 constitution was being prepared, women's right to elect and be elected as deputies came to the fore, but political rights could not be provided to women because the idea of granting these rights only to men was dominant in the general assembly of the Grand National Assembly of Türkiye. The necessary legal change was made in 1934 as a result of the legislative proposal submitted by Prime Minister İsmet İnönü and 191 deputies to amend the Constitution and the Election Law. The proposal was discussed in the Parliament on December 5, 1934, and the amendment proposal was accepted by the votes of all 258 deputies participating in the voting in the 317-member Assembly. Within the framework of these constitutional amendments, as a result of the amendments made on 11 December 1934 in the İntibah-ı Parliamentary Law (Parliamentary Election Law), the rights recognized in the constitution were also regulated by the election law¹⁶.

2. The 1961 Constitution

One of the distinctive features of the 1961 Constitution is that it was the first constitution in which the principle of the social state was adopted. The principle of equality is stated in Article 12 of the 1961 Constitution as "Everyone is equal before the law, regardless of language, race, gender, political opinion, philosophical belief, religion and sect. No privilege can be granted to any person, fam-

"Türkler kanun karşısında eşittirler ve ayrıksız kanuna uymak ödevindedirler. Her türlü grup, sınıf, aile ve kişi ayrıcalıkları kaldırılmıştır ve yasaktır" şeklinde düzenlenmiştir. Seksen yedinci maddede, "Kadın erkek bütün Türkler ilköğretimden geçmek ödevindedirler. İlköğretim Devlet okullarında parasızdır" ibaresi ile kadına ve erkeğe ilköğretim düzeyinde eğitim zorunlu kılınmıştır.

3 Mart 1924 tarihinde "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" (Öğrenim Birliği) çıkarılmıştır. Böylece eğitim laikleştirilerek tüm eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmıştır. Kız ve erkekler eşit haklarla eğitim görmeye başlamıştır¹⁵.

Cumhuriyet'in ilanının birçok yeniliği de beraberinde getirdiği aşikardır. Yapılan her inkılap ülkemizi bir adım ileriye götürürken ne yazık ki kadınlar henüz seçme ve seçilme hakkına tam manası ile sahip olamamışlardır. 1924 anayasası hazırlanırken kadınların milletvekili seçme ve seçilme hakkına sahip olması gündeme gelmiş ancak TBMM genel kurulunda bu hakların yalnızca erkeklere tanınması fikri ağır bastığından kadınlara siyasal haklar sağlanamamıştır. Gerekli yasal değişiklik 1934 yılında Başbakan İsmet İnönü ve 191 milletvekilinin sunduğu Anayasa ve Seçim Kanununda değişiklik yapılmasını öngören yasa önerisi sonucu gerçekleşmiştir. Öneri, 5 Aralık 1934'te Mecliste görüşülmüş, yapılan oylamada, 317 üyeli Meclis'te, oylamaya katılan 258 milletvekilinin tamamının oyuyla değişiklik önerisi kabul edilmiştir. Bu anayasa değişiklikleri çerçevesinde İntibah-ı Mebusan Kanunu'nda (Milletvekili Seçimi Kanunu) 11 Aralık 1934'te yapılan değişiklikler sonucu anayasada tanınan haklar seçim kanunuyla da düzenlenmiştir¹⁶.

DİPNOT

¹³ Dr. Ali Kuyuksil, Türk Anayasalarında Kadın Hakları ve Gelişimi. <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/83/ekutuphane4.2.9.7.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Online (Last Access Date:11.07.2024).

¹⁴ Engin Şahin, Cumhuriyet Anayasaları nakleden Sinem Servet Özdemir "Kadın Hakları Bağlamında Türkiye'de Pozitif Ayrımcılık".

¹⁵ Kadınlara Yönelik Yasal Düzenlemeler, <https://kadem.org.tr/kadınlarayonelik-yasal-duzenlemeler/> Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi:11.07.2024).

¹⁶ Zübeyde Terzioğlu, "Basına Göre Türk Kadınının Siyasal Hakları (1930-1935)". YÖK Tez Veritabanı, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi:11.07.2024).

FOOTNOTE

¹³ Dr. Ali Kuyuksil, Women's Rights and Development in Turkish Constitutions, <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/83/ekutuphane4.2.9.7.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Online (Last Access Date:11.07.2024).

¹⁴ Engin Şahin, Constitutions of the Republic cited in Sinem Servet Özdemir "Positive Discrimination in Turkey in the Context of Women's Rights".

¹⁵ Legal Regulations for Women, <https://kadem.org.tr/kadınlarayonelik-yasal-duzenlemeler/> Online (Last Access Date:11.07.2024).

¹⁶ Zübeyde Terzioğlu, "The Political Rights of Turkish Women According to the Press (1930-1935)". YÖK Thesis Database, Marmara University Institute of Turkic Studies Master's Thesis, Online (Last Access Date:11.07.2024).

¹⁷ Sinem Servet Özdemir, op. cit.

PART 8

ily, group or class." In addition, this constitution was the first constitution to mention gender equality separately¹⁷.

3. The 1982 Constitution

The principle of equality in the 1982 Constitution is stated in Article 10 titled "Equality before the Law" that "Everyone is equal before the law without discrimination on the basis of language, race, color, gender, political opinion, philosophical belief, religion, sect and similar reasons"¹⁸. It is arranged as follows. With the "Law on the Amendment of Certain Articles of the Constitution of the Republic of Türkiye" published on 07.05.2004, Article 10 of the Constitution. The article has been changed¹⁹. The new Article 10 states that "Women and men have equal rights. The state is obliged to ensure that this equality is realized. Measures to be taken for this purpose cannot be interpreted as contrary to the principle of equality. Measures to be taken for children, the elderly, the disabled, the widows and orphans of martyrs of war and duty, and the disabled and veterans shall not be considered contrary to the principle of equality."²⁰ and "The state is obliged to ensure the realization of this equality." and referred to positive discrimination practices. In our opinion, this provision has a character made in order to ensure material equality as well as formal equality.

4. Turkish Civil Code ("TCC")

The adoption of the Old Civil Code No. 743 in 1926 significantly affected the development of women's rights in social fields. However, over time, the contradiction of the Old Civil Code with international conventions led to the amendment of Law No. 743.

"A woman is obliged to take care of her home."

The phrase "A woman is obliged to take care of her home." in Article 153 of the old Civil Code is perceived as imposing the duty of taking care of the house and the common child on the woman when we look at the wording of the article. In the New Turkish Civil Code No. 4721, this obligation is stated in Article 186 as "Spouses manage the union together. Spouses participate in the expenses of the union with their labor and assets in proportion to their strength." Regarding this article, regardless of how effective it is, we can say that it is aimed to

eşitliğinden ayrıca bahseden ilk anayasa olmuştur¹⁷.

3. 1982 Anayasası

1982 Anayasasında eşitlik ilkesi "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10. maddede "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir."¹⁸ şeklinde düzenlenmiştir. 07.05.2004 tarihinde yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun" ile Anayasanın 10. maddesi değiştirilmiştir¹⁹. Yeni 10. madde "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar, özürölüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz."²⁰ şeklinde düzenlenmiş olup "Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür." cümlesi ile pozitif ayrımcılık uygulamalarına atıfta bulunulmuştur. Kanaatimizce bu hüküm, şekli eşitliğin yanında maddi eşitliğin sağlanması adına yapılmış bir nitelik taşımaktadır.

4. Türk Medeni Kanunu ("TMK")

1926 yılında 743 sayılı Eski Medeni Kanun'un kabul edilmesi kadın haklarının sosyal alanlarda gelişimini önemli ölçüde etkilemiştir. Ancak zaman içerisinde Eski Medeni Kanun'un uluslararası sözleşmeler ile çelişmesi 743 sayılı Kanun'un değiştirilmesine vesile olmuştur.

"Kadın Eve Bakar."

Eski Medeni Kanun'un 153. maddesinde bulunan "Kadın eve bakar," ibaresi maddenin lafzına bakıldığında eve, müşterek çocuğa bakma görevinin kadına yükletildiği şeklinde algılanmaktadır. 4721 sayılı Yeni Türk Medeni Kanunu'nda ise bu yükümlülük madde 186'da "Birliği eşler beraberce yönetirler. Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar." şeklinde düzenlenmiştir. Bu maddeye ilişkin, ne kadar etkili olduğundan bağımsız olarak, ailenin reisi erkektir algısının yok edilmesinin amaçlandığını söyleyebiliriz.

eliminate the perception that the head of the family is a man.

"The domicile of the husband shall be deemed to be the domicile of the wife and the parents, the place of the child under their custody and the place of the court shall be deemed to be the domicile of the person under guardianship."

Again, in Article 21 of the Old IPC, the provision that the residence of the woman is the residence of her husband²¹; The Constitutional Court did not annul it on the grounds that it was beneficial in terms of ensuring family unity. We believe that if the husband's residence is used to determine the wife's residence, the woman becomes less important and the husband's residence is prioritized. If the aim is to ensure family unity, we are of the opinion that it would be more appropriate to take the joint residence residency as a basis for both men and women.

Commodity Regime

In the New Civil Code No. 4721, the regime of participation in acquired property has been adopted instead of the property separation regime in case of dissolution of marriage²². With this regulation, property separation would be applied to the properties acquired before the effective date of the Acquired Property Participation regime dated 01.01.2002, but the spouses could make the properties acquired before 01.01.2002 subject to the Acquired Property Participation Regime by making a property regime agreement.

"Kocanın ikametgahı karının ve ana ve babanın ikametgahı velayetleri altındaki çocuğun ve mahkemenin bulunduğu yer vesayet altındaki kimsenin ikametgahı addolunur."

Yine Eski TMK'nın 21. maddesinde kadının ikametgahının kocasının ikametgahı olduğu yönündeki hükmünü²¹; Anayasa Mahkemesi, aile birliğinin sağlanması açısından fayda sağladığı sebebi ile iptal etmemiştir. Kanaatimizce kadının ikametinin belirlenmesinde kocanın ikametinin esas alınması kadını ikincil duruma getirerek kocanın ikametgahını kadınınkinden üstün tutmaktadır. Amaçlanan aile birliğinin sağlanması ise müşterek konut ikametgahının kadın için de erkek için de esas alınmasının daha isabetli olacağı görüşündeyiz.

Mal Rejimi

4721 sayılı Yeni Medeni Kanun'da evliliğin sona ermesi halinde mal ayrılığı rejimi yerine edinilmiş mallara katılma rejimi kabul edilmiştir²². Bu düzenleme ile, 01.01.2002 tarihli Edinilmiş Malları Katılma rejiminin yürürlük tarihinden önceki edinilmiş mallara mal ayrılığı uygulanacak ancak eşler mal rejimi sözleşmesi yaparak 01.01.2002 tarihinden önce edinilmiş malları Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi'ne tabi hale getirebileceklerdi.

DİPNOT

17 Servet Özdemir, a.g.e.

18 2709 Sayılı Kanun'un orijinal hali Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709-19821018.pdf> the Constitution of the Republic of Turkey (Last Access Date: 14.08.2024).

19 Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, <https://www.anayasa.gen.tr/5170sk.htm> Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi: 14.08.2024).

20 22 Mayıs 2004 tarihli 25469 sayılı Resmî Gazete.

21 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin Yürürlükten Kaldırılmış Hükümleri, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/5.3.743.pdf> Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi: 14.08.2024).

22 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf> Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi: 14.08.2024).

FOOTNOTE

18 The original version of Law No. 2709 is Online <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709-19821018.pdf> the Constitution of the Republic of Turkey (Last Access Date: 14.08.2024).

19 Some Articles of the Constitution of the Republic of Turkey Law on the Amendment of <https://www.anayasa.gen.tr/5170sk.htm> Online (Last Access Date: 14.08.2024).

20 Official Gazette No. 25469 dated 22 May 2004.

21 Repealed Provisions of the Turkish Law No. 743 Civil <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/5.3.743.pdf> Online (Last Access Date: 14.08.2024).

22 Turkish Civil Code No. 4721 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf> Online (Last Access Date: 14.08.2024).

PART 8

"A woman takes her husband's surname upon marriage..."

In Article 187 of the Turkish Civil Code No. 4721, "A woman takes her husband's surname when she marries; However, she can also use her previous surname in front of her husband's surname with a written application to the marriage officer or later to the registry office. A woman who previously used two surnames can benefit from this right for only one surname." and the principle of "unity in surname" is taken as a basis. In our opinion, changing a woman's surname with marriage and changing it again when divorced is an act that may cause difficulties for women in practice. However, this situation was not considered contrary to the principle of equality, as even if the surname of the man was taken as a basis in the decisions of the Constitutional Court, the woman could also use her own surname if she wished²³. A change occurred regarding the surname of the married woman after the HGK decision dated 30.09.2015, and finally, with the decision of the General Assembly of the Court of Cassation dated 30 September 2015, numbered 2014/2-889 E., 2015/2011 K., it was decided that it is a human right for a married woman to use only her own surname in the marriage union; It has been decided that this right should be exercised equally between men and women. However, since there is still no amendment to Article 187 of the Turkish Civil Code, the use of this right is only possible if the woman files a lawsuit regarding her surname after marriage.

"Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır..."

4721 sayılı TMK'nın 187. maddesinde "Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadının önünde önceki soyadını da kullanabilir. Daha önce iki soyadı kullanan kadın, bu haktan sadece bir soyadı için yararlanabilir." denilerek "soyadında birlik" ilkesi esas alınmıştır. Kanaatimizce kadının evlilik ile soyadının değişmesi, boşandığında yeniden değişmesi pratikte kadın açısından zorluk çıkarabilecek nitelikte bir eylemdir. Ancak bu durum AYM kararlarında erkeğin soyadının esas alınsa dahi, kadın isterse kendi soyadını da kullanabileceğinden bahisle eşitlik ilkesine aykırı olarak değerlendirilmemiştir²³. 30.09.2015 tarihli HGK kararı ve sonrası evli kadının soyadına ilişkin bir değişiklik meydana gelmiş, nihayet 2014/2-889 E., 2015/2011 K. sayılı ve 30 Eylül 2015 tarihli Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararıyla, evli kadının evlilik birliği içinde yalnızca kendi soyadını kullanmasının bir insan hakkı olduğuna; bu hakkın kadın ve erkek arasında eşit şekilde uygulanması gerektiğine karar verilmiştir. Ancak TMK m. 187'de halen bir değişiklik yapılmadığı için, bu hakkın kullanımı ancak kadın evlendikten sonra, soyadına ilişkin dava açması halinde mümkün olabilmektedir.

"... A wife may engage in a business or art with the husband's express or implied permission."

Article 159 of the old Civil Code states: "Regardless of the procedure adopted by the husband and wife for the administration of their property, the wife may engage in a business or art with the express or implied permission of the husband."²⁴ and greatly neglected women's freedom of profession. With a decision made in 1990, the Constitutional Court annulled Article 159 of the Old Civil Code, which made it necessary for a married woman to engage in a profession and art with the permission of her husband, and prevented this negligence²⁵. According to Article 192 of the new Civil Code, one of the spouses does not have to obtain the permission of the other in choosing a profession or job, but the spouses are obliged to consider the peace of the marriage union and to be careful not to shake the marriage union in the choice of job²⁶.

"The husband is the head of the union. The proper maintenance of the house, wife and children belongs to him."

Another issue regulated in the Civil Code is the family residence. Article 152/2 of the old Civil Code stipulates that "The right to choose the common residence belongs to the husband alone" with the phrase "The right to choose the common residence belongs to the wife and children." Today, the practice in this regard has changed, and the residence to be chosen by the spouses is reserved for them and is independent; If the husband or wife is in possession of the family home, the consent of the other spouse is required. According to Article 194 of the New Turkish Civil Code titled Family Residence, it is obligatory to obtain the consent of the other spouse in the transactions regarding immovables that have the quality of family residence, and even the spouse who is the owner cannot make legal savings on the family residence without the consent of the other spouse²⁷.

"In order to marry, a man must be fifteen years old and a woman must be fourteen years old..."

In the adoption of the old Civil Code in 1926, the ordinary age of marriage was eighteen for men and seventeen for women; In the new

"...karı, kocanın sarahaten veya zimnen müsaadesi ile bir iş veya sanat ile iştigal edebilir."

Eski Medeni Kanun'un 159. maddesi "Karı koca mallarını idare için hangi usulü kabul etmiş olursa olsun karı, kocanın sarahaten veya zimnen müsaadesi ile bir iş veya sanat ile iştigal edebilir."²⁴ şeklinde düzenlenmiş olup kadının meslek özgürlüğünü büyük bir ölçüde ihmal ediyordu. Anayasa Mahkemesi 1990 yılında verdiği bir kararı ile evli kadının bir meslek ve sanatla uğraşmasını kocasının iznine bağlayan Eski Medeni Kanun'un 159. maddesini iptal etmiş ve bu ihmalin önüne geçmiştir²⁵. Yeni Medeni Kanun madde 192'ye göre eşlerden biri meslek ya da iş seçiminde diğerinin iznini almak zorunda değildir ancak eşler iş seçiminde evlilik birliğinin huzurunu düşünmek ve evlilik birliğini sarsmamaya dikkat etmekle yükümlüdürler²⁶.

"Koca, birliğin reisidir. Evin intihabı karı ve çocukların münasip veçhile iâşesi, ona aittir."

Medeni Kanun'da düzenlenen diğer bir husus ise aile konutudur. Eski Medeni Kanun madde 152/2'de bulunan "Evin intihabı karı ve çocukların münasip veçhile iâşesi, ona aittir." ibaresi ile ortak konutu seçme hakkı sadece kocaya tanınmıştı. Günümüzde bu konudaki uygulama değişmiş olup eşlerin seçeceği konutun kendilerine ayrılmış, bağımsız olması; kadın veya kocanın aile konutu üzerinde tasarrufla bulunma durumunun ortaya çıkması halinde diğer eşin izni gerekmektedir. Yeni TMK'nın Aile Konutu başlıklı 194. maddesine göre aile konutu niteliğine sahip taşınmazlar ile ilgili yapılan işlemlerde diğer eşin rızasının alınması zorunluluğu getirilmiş olup malik olan eş dahi diğer eşin rızası olmadan aile konutu üzerinde hukuki tasarrufla bulunamayacaktır²⁷.

"Evlenebilmek için erkeğin on beş ve kadının on dört yaşını bitirmiş olması gerekir..."

Eski Medeni Kanun'un 1926 yılında kabulünde olağan evlenme yaşı erkek için on sekiz kadın için on yedi iken; Yeni Medeni Kanun'da hem erkek hem kadın için on yedi

FOOTNOTE

²³ Sultan Tahmazoğlu Uzeltürk, "Decisions on Name and Surname Individual's Right to Identity", AYHD, Volume: 3, Issue: 5, 2014 cited by Servet Özdemir, op. cit.

²⁴ Repealed Provisions of the Turkish Law No. 743 Civil <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/5.3.743.pdf> Online (Last Access Date: 14.08.2024).

²⁵ Official Gazette dated 2 July 1992 and numbered 21272 <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21272.pdf>.

²⁶ Turkish Civil Code No. 4721 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf> Online (Last Access Date: 14.08.2024).

²⁷ Turkish Civil Code No. 4721 <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf> Online (Last Access Date: 14.08.2024).

DİPNOT

²³ Sultan Tahmazoğlu Uzeltürk, "Ad ve Soyada İlişkin Kararlar Bireyin Kimlik Hakkı", AYHD, Cilt: 3, Sayı: 5, 2014 nakleden Servet Özdemir a.g.e.

²⁴ 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi'nin Yürürlükten Kaldırılmış Hükümleri <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/5.3.743.pdf> Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi: 14.08.2024).

²⁵ 2 Temmuz 1992 tarih ve 21272 sayılı Resmî Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/21272.pdf>.

²⁶ 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf> Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi: 14.08.2024).

²⁷ 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4721.pdf> Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi: 14.08.2024).

PART 8

Civil Code, it is set at seventeen for both men and women. The extraordinary age of marriage was increased from fifteen for men and fourteen for women in the Old Civil Code to sixteen for both men and women in the New Civil Code. When the extraordinary age of marriage is raised, the parents or guardian are heard before the decision, whenever possible. However, there is a segment that argues that the age of sixteen is not suitable for marriage, regardless of men and women. Regardless of whether people feel psychologically or physiologically ready to marry, a marriage age limit that is lower than the age limit for obtaining a driver's license may not be healthy even with the permission of the parents.

5. Turkish Criminal Code ("TCC")

In the old Turkish Criminal Code, crimes against women's bodies were considered crimes against society²⁸. With the new Turkish Criminal Code, this understanding has changed, and crimes against women have been included in the scope of crimes against individuals. On this occasion, the penalties were also aggravated.

In the new Law, there is no provision regarding the postponement and dismissal of marriage in the crime of rape, and the provisions that express the distinction between married and single women, the distinction between virgins and non-virgins, the criminalization of ill-treatment between husband and wife based on a complaint, and the provisions that discriminate against illegitimate children²⁹. At this point, we would like to briefly touch on the issues that are not included in the new Turkish Criminal Code.

Article 434 of the former Turkish Criminal Code No. 765 allowed the punishment of the perpetrators to be reduced if there was more than one perpetrator in rape crimes and the victim married one of the perpetrators. These regulations are not included in the new Turkish Criminal Code.

According to Article 440 of the Old Turkish Criminal Code, it was sufficient for a woman to have an extramarital relationship once, while in order for a man to be considered as having committed the crime of adultery, he had to keep a woman who was not married to someone else in order to get along as husband and wife in the house where he resided with his wife or in another place known to everyone. The Constitutional Court

olarak belirlenmiştir. Olağanüstü evlenme yaşı ise Eski Medeni Kanun'da erkekler için on beş kadınlar için on dört sınırından Yeni Medeni Kanun ile hem erkek hem kadın için on altıya çıkarılmıştır. Olağanüstü evlenme yaşı gündeme geldiğinde olanak bulundukça karardan önce anne ve baba veya vasi dinlenmektedir. Yine de on altı yaşın evlenmek için kadın erkek ayırt etmeksizin uygun olmadığını savunan bir kesim bulunmaktadır. Kişilerin psikolojik veya fizyolojik olarak evlenmeye hazır hissetmelerinden bağımsız olarak ehliyet alma yaş sınırından daha altta tutulan bir evlenme yaşı sınırı anne babanın izni olsa dahi sağlıklı olmayabilir.

5. Türk Ceza Kanunu ("TCK")

Eski TCK'da kadının bedeni topluma mal edilmişti başka bir deyişle kadın bedenine karşı işlenen suçlar topluma karşı işlenen suçlar arasında sayılıyordu²⁸. Yeni TCK ile bu anlayış değişmiş kadınlara karşı işlenen suçlar kişilere karşı işlenen suçlar kapsamına alınmıştır. Bu vesileyle cezalar da ağırlaşmıştır.

Yeni Yasa'da, ırza geçme suçunda evlenmenin erteleme ve düşme nedeni olmasına ilişkin hüküm ile evli-bekar kadın ayrımı, bakire olan-olmayan kadın ayrımı ifade eden, karı-koca arasında kötü muameleyi şikâyete bağlı suç sayan ve gayrimeşru çocuğa ayırmacılık yapan hükümler yer almamıştır²⁹. Bu noktada yeni TCK'da bulunmayan hususlara kısaca değinmek isteriz.

Eski 765 sayılı TCK'nın 434. maddesi ırza geçme suçlarında birden fazla fail bulunması ve mağdurun faillerden biriyle evlenmesi halinde bu eylem faillerin cezasının düşmesine olanak tanıyordu. Yeni TCK'da bu düzenlemelere yer verilmemiştir.

Kadının zinası için Eski TCK md.440'a göre bir defa evlilik dışı münasebette bulunması yeterliyken, erkeğin zina suçunu işlemiş olarak kabul edilebilmesi için ise karısı ile birlikte ikamet ettiği evde yahut herkesçe bilinecek surette başka bir yerde karı koca gibi geçinmek için başkası ile evli olmayan kadını tutması gerekmekteydi. Anayasa Mahkemesi, kadının zinasını suç olarak düzenleyen Türk Ceza Kanunu'nun 440. maddesini Anayasanın eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etmiştir³⁰. Gerekçeli karar ise, 13 Mart 1999 tarih ve 23638 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

annulled Article 440 of the Turkish Criminal Code, which criminalized the adultery of a woman, on the grounds that it was contrary to the equality principle of the Constitution³⁰. The reasoned decision was published in the Official Gazette dated 13 March 1999 and numbered 23638.

Another important issue regulated in the new Turkish Criminal Code is that it abolishes the distinction between private life and social life in sexual crimes and punishes the crime of sexual assault committed by the male spouse against the woman. Unfortunately, even today, there is a perception in society that the woman has to meet the sexual demands of the male spouse to the woman. It should be accepted by everyone that the right of a woman to say no does not disappear with marriage, and that she can terminate an act when she does not want to continue it, even if it has started with consent.

The crime of performing and having a religious marriage without an official marriage, which is regulated in Article 230/5-6 of the Turkish Criminal Code, was canceled by the decision of the Constitutional Court dated 27.05.2015³¹. Unfortunately, although the aim of this annulment decision was not to restrict freedom of religion, it led to the legitimization of polygamy by having religious marriages with more than one person without an official marriage. If the crime of intentional murder is committed against the child born to the religiously married spouse, this crime will be considered as an increasing circumstance since it is committed to the subordinate, but if it is committed against the religiously married spouse, it will not be a qualifying situation. In addition, the acceptance of only religious marriage without a civil marriage has consequences in the form of women not being able to claim any rights in economic areas such as inheritance, alimony, etc.

The crime of "Breaking the Maiden with the Promise of Marriage", which expresses the distinction between virgin and non-virgin women, has not been carried over to the New Turkish Criminal Code. Since this crime is not aimed at preventing sexual abuse, but at protecting virginity, it is seen as a positive development that it is not carried to the new Turkish Criminal Code.

Similarly, in the old Turkish Criminal Code, the crime of abducting a girl and a woman for the purpose of lust or marriage, in which

Yeni TCK'da düzenlenen diğer bir önemli husus ise cinsel suçlarda özel hayat/ sosyal hayat ayırımı kaldırarak erkek eşin kadına yönelik işlediği cinsel saldırı suçunu da cezalandırmış olmasıdır. Ne yazık ki günümüzde dahi toplumda erkek eşin kadına yönelttiği cinsel talepleri kadının karşılamak zorunda olduğu algısı mevcuttur. Kadının evlenme ile birlikte hayır deme hakkının ortadan kalkmadığının, rıza dahilinde başlamış olsa dahi bir fiili devam ettirmek istemediği vakit sonlandırabileceğinin herkesçe kabulü gerekmektedir.

TCK md. 230/5-6'da düzenlenen resmi nikâh olmadan dini nikâh yapma ve yaptırma suçu AYM'nin 27.05.2015 tarihli kararıyla iptal edilmiştir³¹. Ne yazık ki bu iptal kararı ile amaçlanan din özgürlüğünün kısıtlanmaması olsa da bir noktada kişilerin resmi nikah olmadan birden fazla kişi ile dini nikah kıyması ile çok eşliliğin meşrulaşmasına yol açmıştır. Kasten öldürme suçunun dini nikahlı eşin doğurduğu çocuğa karşı işlenmesi halinde bu suç altsoya işlendiğinden cezayı artırıcı bir hal olarak kabul edilecek ancak dini nikahlı eşe işlenmesi halinde bir nitelikli hal arz etmeyecektir. Ayrıca resmi nikah olmadan yalnızca dini nikahın kabul edilmesinin, kadınların miras, nafaka ve benzeri ekonomik alanlarda bir hak talep edememesi şeklinde dönüşleri olmaktadır.

Bakire olan-olmayan kadın ayrımı ifade eden "Evlenme Vaadi ile Kızlık Bozma" suçu Yeni TCK'ya taşınmamıştır. Bu suç cinsel istismarı önlemeye yönelik değil bekareti korumaya yönelik olması sebebi ile yeni TCK'ya taşınmaması olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

Benzer bir husus olarak eski TCK'da evli-bekar kadın ayırımının açık bir şekilde işlendiği şehvet hissi veya evlenme maksadıyla kız-kadın kaçırma suçu hürriyeti tehdit suçundan ayrı düzenlenmekte ve kaçırılan kadın evli ise artırılması düzenlenmekte idi. Bu düzenleme, evli olan ve olmayan kadınlar arasında yapılan ayrımcılığı bariz bir şekilde yansıtmaktadır.

Eski TCK'da bulunan ırza geçme kaçırma fiillerinin fuhuşu kendine meslek edinen kişiye karşı işlenmesi halinde cezada indirim yapılmasını öngören 438. maddenin³² ve zina ve gayrimeşru cinsel ilişki halinde yakalanan yarıya karşı işlenen öldürme ve benzeri fiiller için cezanın indirilmesine sebep sayan 462.

FOOTNOTE

²⁸ Servet Özdemir, op. cit.

²⁹ Nur Centel, "Protection of Women Victims of Sexual Crimes", Gift to Kenan Tunçoğlu, İstanbul 1997, 59 et seq.; Centel, "Critical Approach to the Provisions of the Law to Protect Women Against Violence", Human Rights Law and Women (eds. B. Dinçkol), İstanbul Commerce University, İstanbul 2003.

³⁰ It was annulled by the decision of the Constitutional Court dated 23/06/1998 and numbered E. 1998/3, K. 1998/28.

³¹ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/06/20150610-5.pdf>

DİPNOT

²⁸ Servet Özdemir, a.g.e.

²⁹ Nur Centel, "Cinsel Suç Mağduru Kadının Korunması", Kenan Tunçoğlu'na Armağan, İstanbul 1997, 59 vd.; Centel, "Kadını Şiddete Karşı Korumaya Yönelik Yasa Hükümlerine Eleştirel Yaklaşım", İnsan Hakları Hukuku ve Kadın (yay. B. Dinçkol), İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul 2003.

³⁰ Anayasa Mahkemesinin 23/06/1998 tarih ve E. 1998/3, K. 1998/28 sayılı kararı ile iptal edilmiştir.

³¹ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/06/20150610-5.pdf>.

³² 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlükten Kaldırılmış Hükümleri. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.3.765.pdf> Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi: 14.08.2024)

PART 8

the distinction between married and single women was clearly committed, was regulated separately from the crime of threatening freedom, and if the abducted woman was married, it was regulated to be increased. This regulation clearly reflects the discrimination between married and unmarried women.

It can be described as a positive development that Article 438, which stipulates that rape and abduction acts in the old Turkish Criminal Code are reduced in the penalty if they are committed against a person who makes prostitution her profession³², and Article 462, which considers the punishment for adultery and murder committed against a relative caught in illegitimate sexual intercourse and similar acts, are not included in the new Turkish Criminal Code. As a matter of fact, a woman's profession is that she is a prostitute; it does not mean that her body, her sexual integrity, is less valuable; it is necessary to accept that all women are equal regardless of their lifestyles and mindsets.

Another issue discussed within the framework of the Criminal Procedure is that the woman's statement is essential. The main purpose here is to collect evidence that supports the woman's statement and to carry out the investigation by expanding it in line with the woman's statement. In addition, it is difficult to prove sexual crimes and to collect evidence that can be used in the proof phase compared to other crimes. Taking the woman's statement as a basis is an arrangement to continue the process in the light of

maddenin yeni TCK'ya alınmaması olumlu bir gelişme olarak nitelendirilebilir. Nitekim bir kadının mesleğinin hayat kadını olması; bedeninin, cinsel bütünlüğünün daha değerli olduğu anlamına gelmemekte; bütün kadınların yaşam tarzları, düşünce yapıları dikkate alınmadan eşit olduklarının kabulü gerekmektedir.

Ceza Muhakemesi çerçevesinde tartışılan bir diğer konu ise kadının beyanının esas olmasıdır. Buradaki asıl amaç kadının beyanını destekler nitelikte olan delillerin toplanmasını ve soruşturmanın kadının beyanı doğrultusunda genişletilerek yürütülmesini gerektirir. İlave olarak cinsel suçların ispatı ve ispat aşamasında kullanılabilecek delillerin toplanması diğer suçlara nazaran güçtür. Kadının beyanının esas alınması şüpheliyi doğrudan suçlu konuma düşürmekten ziyade sürecin kadının beyanı ışığında devam ettirilmesine ilişkin bir düzenlemedir³³.

TCK kapsamında bahsetmemiz gereken ve tüm dünya üzerinde yıllar boyu tartışmalı olarak gündeme gelen diğer bir husus ise kürtajdır. TCK madde 99 "Çocuk Düşürtme" suçunu düzenlerken madde 100 "Çocuk Düşürme" suçunu düzenlemiştir. Ülkemizde kürtajın yasal sınırı uzman bir hekim tarafından kadının rızası dahilinde 10 haftadır. TCK madde 99'a göre Kadının mağdur olduğu bir suç sonucu hamile kalması durumunda ise süresi yirmi haftadan fazla olmayan hamilelik uzman bir hekim tarafından kadının rızası dahilinde sonlandırılrsa müeyyidesi bulunmamaktadır³⁴. Ne var ki hamileliğin bir suç neticesinde meydana geldiğinin ispatı için

the woman's statement, rather than directly making the suspect guilty³³.

Another issue that we need to mention within the scope of the Turkish Criminal Code and that has been controversial all over the world for years is abortion. Article 99 of the Turkish Criminal Code regulates the crime of "Child Miscarriage", while Article 100 regulates the crime of "Abortion". In our country, the legal limit of abortion is 10 weeks by a specialist physician with the consent of the woman. According to Article 99 of the Turkish Criminal Code, if the woman becomes pregnant as a result of a crime of which she is a victim, there is no sanction if the pregnancy, whose duration is not more than twenty weeks, is terminated by a specialist physician with the consent of the woman³⁴. However, a court decision is required to prove that the pregnancy occurred as a result of a crime. When the concrete conditions are evaluated, waiting for the court decision will exceed the 20-week period, thus making it impossible for the abortion to take place. In Article 13 of the Regulation on the Execution and Supervision of Uterine Evacuation and Sterilization Services, it is regulated that "in order to terminate a pregnancy that does not exceed 10 weeks, permission must be obtained from the pregnant woman if she is of legal age and single, and from both herself and her spouse if she is married"³⁵. Another confusing aspect here is the consent of the spouse. According to some, it is necessary to obtain the consent of the spouse while exercising the right to abortion, while according to others, this situation is related to the woman and the woman's body, so the presence or absence of the spouse's consent will not have an effect on the exercise of the right to abortion.

6. Labor Law ("LL")

It is possible to say that regulations such as maternity and breastfeeding leave, prohibition of heavy work and overwork of pregnant women, and death pension in our Labor Law are aimed at preventing the disadvantages that women may experience. First of all, we will talk about the maternity leave given to working women in the Labor Law No. 4857, which took its final form in 2003, which existed years ago. The duration of maternity leave has been increased by the Labor Law, and according to Article 74 titled "Maternity work and breastfeeding leave"³⁶, it is regulated that female workers cannot be employed for eight weeks before and after birth. In ad-

mahkeme kararı aranmaktadır. Somut şartlar değerlendirildiğinde mahkeme kararını beklemek 20 haftalık süreyi aşacak dolayısıyla kürtajın gerçekleşmesi imkânsız hale gelecektir. Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük'ün 13. maddesinde "10 haftayı geçmeyen gebeliğin sonlandırılması için gebe kadın reşit ve bekâr ise kendisinden, evli ise hem kendisinden hem de eşinden izin alınmasının gerektiği"³⁵ düzenlenmiştir. Burada akılları karıştıran başka bir husus eşin rızasıdır. Kimilerine göre kürtaj hakkı kullanılırken eşin rızasının alınması gerekliken, kimilerine göre bu durum kadın ve kadın bedeniyle ilgilidir, dolayısıyla eşin rızasının varlığı veya yokluğu kürtaj hakkının kullanılmasında bir etki yaratmayacaktır.

6. İş Kanunu ("İK")

İş Kanunu'muzda bulunan doğum ve süt izni, hamile kadının ağır işlerde çalıştırılması ve fazla çalıştırılması yasağı, ölüm aylığı gibi düzenlemelerin, kadınların yaşayabilecek olduğu dezavantajları önlemeye yönelik olduklarını söylemek mümkündür. İlk olarak yıllar önce de var olan 2003 tarihinde son halini almış 4857 sayılı İş Kanunu'nda bulunan çalışan kadınlara verilen doğum izninden söz edeceğiz. Doğum izninin süresi İş Kanunu ile artırılmış olup "Analık halinde çalışma ve süt izni" başlıklı 74. maddesine göre³⁶ ise son duruma göre kadın işçilerin doğumdan önce sekiz ve sonra sekiz hafta çalıştırılmayacağı düzenlenmiştir. Bunların yanında hamilelik

FOOTNOTE

³² Repealed Provisions of the Turkish Penal Code No. 765. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.3.765.pdf> Online (Last Access Date: 14.08.2024).

³³ Servet Özdemir, op. cit.

³⁴ Turkish Criminal Code No. 5237, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> Online (Last Access Date: 14.08.2024).

³⁵ Regulation on the Execution and Supervision of Uterine Evacuation and Sterilization Services <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.5.837395.pdf>.

³⁶ Labor Law No. 4857 <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>.

DİPNOT

³³ Servet Özdemir, a.g.e.

³⁴ 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> Çevrimiçi (Son Erişim Tarihi: 14.08.2024).

³⁵ Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/2.5.837395.pdf>.

³⁶ 4857 sayılı İş Kanunu <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>.

PART 8

dition to these, it is stated that the female worker will be given leave within the scope of her regular check-ups during pregnancy. An employee whose spouse gives birth is given 5 days of unpaid leave. Regardless of the benefit it will provide, the fact that such a permission is given to the spouse of the person who gives birth can be considered as a help to the woman is also a positive development for everyone.

Again, according to Article 74 of the Labor Law, a pregnant or newly born employee cannot be employed in heavy work, and a pregnant and newly born worker cannot be made to work overtime. In addition, this will not be reflected in the worker's wages.

Article 72 of the Labor Law regulates the "prohibition of working underground and underwater" and completely prohibits women from working underground and underwater, regardless of age. Although this prohibition is imposed because women are anatomically weaker than men, it contradicts the principle of equality. The reason for this is that the assumption that all women are physically weaker than all men is wrong. Determining the suitability for the job within the framework of the concrete case will be a more accurate regulation.

With Article 34 of the Social Insurance and General Health Insurance Law, a woman who does not have a pension due to her own insurance is entitled to receive the pension of her deceased mother or father³⁷. Unmarried women, married women who later divorce or widow are entitled to receive the death pension. According to one view, this regulation is inaccurate on the grounds that it removes women from business life. Because some people avoid having a profession with the motive of not cutting the death pension.

The issue of retirement age also has differences of opinion. While one view says that women should have the right to retire earlier because they are more active in home life than men in general, the other view argues that it would be more appropriate to alleviate women's responsibilities at home instead of restricting the duration of their working life. As a matter of fact, when responsibilities are not shared equally, early retirement of women will not bring prosperity. Today, the retirement age is 58 for women and 60 for men.

süresince kadın işçiye düzenli kontrolleri kapsamında izin verileceği belirtilmiştir. Eşi doğum yapan işçiye ise 5 günlük ücretsiz izin verilmektedir. Sağlayacağı faydadan bağımsız olarak doğum yapan kişinin eşine de böyle bir izin verilmesinin, kadına yardım niteliğinde değerlendirilebilir olması yine herkes için olumlu bir gelişmedir.

Yine İK madde 74'e göre hamile veya yeni doğum yapmış işçi ağır işlerde çalıştırılmayacak, hamile ve yeni doğum yapmış işçiye fazla çalışma yaptırılmayacaktır. İlaveten bu durum işçinin ücretine de yansıtılmayacaktır.

İş Kanunu madde 72'de "yer ve su altında çalışma yasağı" düzenlenmiş olup yaş fark etmeksizin kadınların yer ve su altında çalışması tamamen yasaklanmıştır. Bu yasak her ne kadar anatomik olarak kadınların erkeklerle nazaran zayıf olması sebebi ile konulmuşsa da eşitlik ilkesine ters düşmektedir. Bunun sebebi ise bütün kadınlar bütün erkeklerden bedenen daha zayıftır kabulünün yanlış olmasıdır. İşe uygunluğun somut olay çerçevesinde belirlenmesi daha isabetli bir düzenleme niteliği taşıyacaktır.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu m.34 ile kendi sigortalılığı nedeniyle aylığı olmayan kadına, ölmüş anne ya da babasının aylığını alma hakkı tanınmıştır³⁷. Ölüm aylığını evli olmayan kadınlar, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kadınlar alma hakkına sahiptirler. Bu düzenleme bir görüşe göre kadınları iş hayatından uzaklaştırdığı gerekçesi ile isabetsiz bulunmaktadır. Zira bazı insanlar ölüm aylığının kesilmemesi saikiyle meslek sahibi olmaktan kaçınılmaktadırlar.

Emeklilik yaşı konusu ise yine görüş ayrılıklarına sahiptir. Bir görüş, kadınlar ev hayatında da genel bağlamda erkeklerden daha aktif olmaları sebebi ile daha erken emekli olma hakkına sahip olmalıdır derken diğer görüş kadınları iş hayatı süresini kısıtlamak yerine ev içerisindeki sorumluluklarını hafifletmek daha isabetli olacaktır fikrini savunmaktadır. Nitekim sorumluluklar eşit paylaşılmadığı vakit kadınların erken emekli olması beraberinde refahı getirmeyecektir. Günümüzde ise emeklilik yaşı kadınlarda 58 erkeklerde ise 60'tır.

4857 sayılı İş Kanunu madde 14'te kadın işçinin, iş sözleşmesini evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi isteği ile sona

Article 14 of the Labor Law No. 4857 stipulates that a female employee will be entitled to severance pay if she terminates her employment contract voluntarily within one year from the date of marriage³⁸. Although it seems to be a regulation for the benefit of women, this regulation has a side that legitimates the necessity of a woman to leave her job and take care of her home and children after marriage. In our opinion, it would be more appropriate to focus on providing com-

fort to women when they get married and have children instead of the aforementioned regulation.

When we talk about the Labor Law, let's not forget March 8. International Women's Day is celebrated annually on March 8 to celebrate women's social, economic, cultural, and political achievements and to draw attention to the struggle for gender equality. The origins of this day date back to the strike of 15,000 women in New York City in 1908 over working hours, wages and suffrage. At the International Socialist Women's Conference held in Copenhagen in 1910, March 8 was accepted as International Women's Day with the suggestion of Clara Zetkin. The first official celebrations took place in 1911 in Austria, Denmark, Germany and Switzerland. In 1977, the United Nations General Assembly recognized March 8 as International Women's Day³⁹.

erdirmesi halinde kıdem tazminatına hak kazanacağı düzenlenmiştir³⁸. Her ne kadar kadının yararına bir düzenleme gibi görünse dahi bu düzenlemenin kadının evlendikten sonra işini bırakıp evine ve çocuklarına bakması gerekliliğini meşru hale getirir bir yanı bulunmaktadır. Bahsi geçen düzenleme yerine kadınlara evlenip çocuk sahibi olduklarında da konfor sağlanması hususunun üstüne düşülmesi kanaatimizce daha yerinde olacaktır.

İş Kanunu'ndan bahsederken 8 Mart'ı da es geçmeyelim. Dünya Kadınlar Günü, kadınların sosyal, ekonomik, kültürel ve politik başarılarını kutlamak ve cinsiyet eşitliği mücadelesine dikkat çekmek amacıyla her yıl 8 Mart'ta kutlanır. Bu günün kökeni, 1908 yılında New York'ta 15.000 kadının çalışma saatleri, ücretler ve oy hakkına ilişkin yaptığı greve dayanır. 1910 yılında Kopenhag'da düzenlenen Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı'nda Clara Zetkin'in önerisiyle 8 Mart, Dünya Kadınlar Günü olarak kabul edilmiştir. İlk resmi kutlama 1911 yılında Avusturya, Danimarka, Almanya ve İsviçre'de gerçekleşmiştir. 1977 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 8 Mart'ı Dünya Kadınlar Günü olarak tanımıştır³⁹.

DİPNOT

³⁷ Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?Mevzuat-No=5510&MevzuatTur=1&Mevzuat-Tertip=5>.

³⁸ 4857 sayılı İş Kanunu, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>.

³⁹ Vikipedi 8 Mart, https://tr.wikipedia.org/wiki/D%C3%BCn%C4%B1nlar_G%C3%BCn%C3%BC.

FOOTNOTE

³⁷ Social Insurance and General Health Insurance Law, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?Mevzuat-No=5510&MevzuatTur=1&Mevzuat-Tertip=5>.

³⁸ Labor Law No. 4857 <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>.

³⁹ Wikipedia March 8, https://tr.wikipedia.org/wiki/D%C3%BCn%C4%B1nlar_G%C3%BCn%C3%BC.

PART 8

7. International Agreements

There are a number of international agreements on positive discrimination against women, to which Turkey is a party. For example, the Universal Declaration of Human Rights is a document adopted by the United Nations General Assembly on December 10, 1948, which specifies the rights and freedoms that all human beings have from the moment they are born. With this declaration, equality between men and women was mentioned for the first time in an international document. The European Convention on Human Rights, on the other hand, is a Con-

vention that prohibits discrimination. The Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), which was adopted by the United Nations in 1979 and entered into force in 1980, is an important turning point in the history of women's rights. CEDAW is an international document created to protect women's human rights and ensure gender equality. The main purpose of this convention is to guarantee the economic, social, cultural, civil and political rights of women and to oblige the states parties to take the necessary legislative and administrative measures to prevent discrimination against women. CEDAW contains several provisions to ensure that women have equal rights in areas such as education, health, employment, and politi-

7. Uluslararası Anlaşmalar

Türkiye'nin de taraf olduğu kadınlara yönelik pozitif ayrımcılıkları konu alan birtakım uluslararası anlaşmalar bulunmaktadır. Örneğin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 10 Aralık 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen ve tüm insanların doğduğu andan itibaren sahip olduğu hak ve özgürlükleri belirten bir belgedir. Bu bildirme ile birlikte ilk defa uluslararası bir belgede kadın erkek eşitliğinden bahsedilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ise ayrımcılığı yasaklar bir Sözleşme niteliği taşımaktadır. 1979 yılında Birleşmiş Milletler

tarafından kabul edilerek 1980'de yürürlüğe giren Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ise kadın haklarının tarihi açısından önemli bir dönüm noktasıdır. CEDAW, kadınların insan haklarını korumak ve cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla oluşturulmuş uluslararası bir belgedir. Bu sözleşmenin esas amacı kadınları ekonomik, sosyal, kültürel, sivil ve siyasi haklarını güvence altına almak ve taraf devletlerin kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek için gerekli yasal ve idari tedbirleri almasını zorunlu kılmaktır. CEDAW, kadınların eğitim, sağlık, istihdam, siyasi katılım gibi alanlarda eşit haklara sahip olmasını sağlamak için çeşitli hükümler içerir. Sözleşmenin 2. maddesi, taraf devletlerin kadınlara karşı ayrımcılığı önlemek için tüm uygun önlemleri almasını

cal participation. Article 2 of the Convention stipulates that States parties shall take all appropriate measures to prevent discrimination against women and make the necessary legal arrangements for this purpose. In addition, the CEDAW Committee supervises the compliance of states parties with the convention and requires them to submit reports on a regular basis. These reports are important in terms of monitoring whether the provisions in the contract are implemented or not. Although there have been positive developments for gender equality after the Convention, it should be noted that de facto equality has not been fully achieved in practice and the obligations imposed by the Convention on the contracting states have not been fully fulfilled.

IV. CONCLUSION

"It is necessary to believe that everything we see in the world is the creation of women."

Mustafa Kemal Atatürk

Throughout history, changing production relations and economic systems have assigned different roles to men and women, often leading to discriminatory practices that excluded women from social life. Although the changing roles of men and women, which are the only elements in ensuring the continuity of the system shaped in line with the relations of production, have taken on a discriminatory structure that excludes women from social life from time to time, women have gained their identity in the modern world with factors such as the changing world and the necessity of women's participation in production relations. The transition of the world to a digital era over time is a phenomenon accepted by the majority of the society we live in. With the entry into the digital age; We think that the qualities that were considered distinctive and important in the past, in other words, the qualities that are likely to lead to discrimination, have started to lose their importance today. This synthesis creates the basis for a society where individuals are evaluated independently of their identities and everyone can express themselves on equal terms. In such a society, the need to discriminate disappears and an environment is provided in which everyone can realize their potential to the fullest.

ve bu amaçla gerekli yasal düzenlemeleri yapmasını öngörür. Ayrıca, CEDAW Komitesi, taraf devletlerin sözleşmeye uyumunu denetler ve düzenli olarak raporlar sunmalarını ister. Bu raporlar sözleşmede bulunan hükümlerin uygulanıp uygulanmadığının takibi açısından önem taşımaktadır. Her ne kadar sözleşmeden sonra kadın erkek eşitliği için olumlu gelişmeler yaşansa da pratikte fiili eşitliğin tam anlamda sağlanmadığını ve sözleşmenin taraf devletlere yüklediği yükümlülüklerin tamamıyla yerine getirilmediğini de belirtmek gerekir.

IV. SONUÇ

"Yeryüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir."

Mustafa Kemal Atatürk

İnsanın dünya üzerinde var olma ve savaş, değişen üretim ilişkileri, kurulan ekonomik sistemler ve bunların sosyo-ekonomik yansımaları kadın ve erkeğe medeniyet tarihi boyunca, aynı amaca hizmet eden farklı roller biçmiştir. Üretim ilişkileri doğrultusunda şekillenen sistemin devamlılığını sağlamak için yegâne unsur olan değişen kadın ve erkek rolleri, dönem dönem kadınları toplumsal hayattan dışlayan ayrımcı bir yapıya bürünse de değişen dünya ve kadınların da üretim ilişkilerine katılımının gerekliliği gibi unsurlarla kadın modern dünyadaki kimliğine kavuşmuştur. Dünyanın zaman içerisinde dijital bir döneme geçişi, yaşadığımız toplumun çoğunluğu tarafından kabul edilen bir olgudur. Dijital çağa giriş ile; geçmişte, ayrıt edici ve önemli olarak kabul edilen niteliklerin diğer bir deyişle ayrımcılığa yol açması, muhtemel niteliklerin günümüzde önemini yitirmeye başladığını düşünmekteyiz. Bu sentez, bireylerin kimliklerinden bağımsız olarak değerlendirildiği ve herkesin eşit şartlarda kendini ifade edebildiği bir toplumun zeminini yaratmaktadır. Böyle bir toplumda, ayrımcılık yapma gereği ortadan kalkar ve herkesin potansiyelini en üst düzeyde gerçekleştirebileceği bir ortam sağlanır.

Negatif ayrımcılık, gerek belirli grup adları altında o gruba dahil edilen bireylere gerekse kişinin şahsına yönelik eylemlerle haksız

PART 8

Negative discrimination means that individuals who are included in that group under certain group names are subjected to unfair treatment through actions against the person, and it causes deep wounds in society. Such discrimination prevents individuals from realizing their potential and deepens social inequalities. Positive discrimination, on the other hand, refers to temporary policies implemented to eliminate the wounds and existing inequality in society, so it stands directly opposite to negative discrimination.

In our opinion, in an ideal society, there should be no need for either negative or positive discrimination. An order in which every individual has equal opportunities and their talents and efforts are at the forefront creates a world where all kinds of discrimination are eliminated. Therefore, a world in which all forms of discrimination are eliminated represents an order in which both negative and positive discrimination are unnecessary.

muameleye maruz kalmaları anlamına gelir ve toplumda derin yaralar açar. Bu tür ayrımcılıklar, bireylerin potansiyellerini gerçekleştirmelerini engeller ve toplumsal eşitsizlikleri derinleştirir. Pozitif ayrımcılık ise, toplumda açılan yaraların ve mevcut eşitsizliğin giderilmesi amacıyla uygulanan geçici politikaları ifade eder dolayısıyla negatif ayrımcılığın tam karşısında durur.

Kanaatimizce, ideal bir toplumda ne negatif ne de pozitif ayrımcılığa ihtiyaç duyulmamalıdır. Her bireyin eşit fırsatlara sahip olduğu, yetenek ve çabalarının ön planda olduğu bir düzen, her türlü ayrımcılığın ortadan kalktığı bir dünya yaratır. Bu nedenle, ayrımcılığın her türlüşünün ortadan kalktığı bir dünya hem negatif hem de pozitif ayrımcılığın gereksiz olduğu bir düzeni temsil eder.

BIBLIOGRAPHY

MILENA DOTCHEVA, Multiculturalism (trans. Tuğba Akıncılar Onmuş) (Access Date:31.07.2024), 2020 İstanbul. <https://iletisim.com.tr/Images/UserFiles/Documents/Gallery/cokkulturluluk.pdf>

Universal Declaration of Human Rights (Access Date:16.07.2024) <https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf>

BETÜL KAYAR, Tanzimat Era Ottoman Law Reforms (Access Date:10.07.2024) https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsl_books_alias&documentId=340.03.KAY.T.2021_1655807778_page_0&q=&DocName=340.03.KAY.T.2021_1655807778.gsi&qsec=&matterID=

HALİL CİN/ GÜL AKYILMAZ, History of Turkish Law (Access date:10.07.2024) https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsl_books_alias&documentId=340.09.CIN.T.2019_1571899725_page_588&q=&DocName=340.09.CIN.T.2019_1571899725.gsi&qsec=&matterID=

Legal Regulations for Women (Access date:11.07.2024) <https://kadem.org.tr/kadinlara-yonelik-yasal-duzenlemeler/>

BERNA YÜRÜT, Tanzimat Post-Tanzimat Ottoman Women's Movement and Legal Demands (Access Date:10.07.2024) <https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2017-2017-1728>

DR. ALİ KUYAKSİL, Women's Rights and Development in Turkish Constitutions (Access Date:11.07.2024) <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/183154#:~:text=Sonu%C3%A7%20olarak%201921%20Anayasas%C4%B1%20k%C4%B1sa,ilgili%20bir%20madde%20de%20C3%A7ermemektedir.>

ENGİN ŞAHİN, Republican Constitutions 192-1924-1961-1982, trans. SİNEM SERVET ÖZDEMİR, "Positive Discrimination in Turkey in the Context of Women's Rights" (Access date:31.07.2024) <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET000814.pdf>

ZÜBEYDE TERZİOĞLU, "The Political Rights of Turkish Women According to the Press (1930-1935)", YÖK Thesis Database. Marmara University Institute of Turkic Studies Master's thesis

BÜLENT TANÖR, Ottoman-Turkish Constitutional Developments, 22. Print, İstanbul, Yapı Kredi Publications, April 2012.

SEVGİ USTA, Love, From the Decree "The Husband is the Head of the Union" to the "Regime of Acquired Property": The Legal Status of the Married Woman", A Few Barley Lengths... Feminist Studies in Turkey at the Beginning of the 21st Century: A Gift to PROF. DR. NERMİN ABADAN UNAT, Volume II, Compiled by: SERPİL SANÇAR, 1st Edition, İstanbul, Koç University Press, 2011.

SULTAN UZELTÜRK TAHMAZOĞLU, "Decisions on Name and Surname Decisions on the Identity Right of the Individual", AYHD, Volume: 3, Issue: 5, 2014.

NUR CENTEL, "Protection of Women Victims of Sexual Crimes", Gift to KENAN TUNÇOMAĞ, İstanbul 1997, 59 et seq.; NUR CENTEL, "Critical Approach to the Provisions of the Law to Protect Women Against Violence", Human Rights Law and Women), İstanbul Commerce University, İstanbul 2003.

FAHRİ GÖKÇEN TANER, "Women's Struggle for Equality and Transformation in Sexual Crimes", Law and Gender Studies, Ed. GÜLRİZ UYGUR/ NADİRE ÖZDEMİR, Ankara, Seçkin Publishing, May 2018.

SİNEM SERVET ÖZDEMİR, "Positive Discrimination in Turkey in the Context of Women's Rights" Online (Access date:31.07.2024) <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET000814.pdf>

KAYNAKÇA

MILENA DOTCHEVA, Çokkültürlülük (çev. Tuğba Akıncılar Onmuş) (Erişim Tarihi:31.07.2024), 2020 İstanbul. <https://iletisim.com.tr/Images/UserFiles/Documents/Gallery/cokkulturluluk.pdf>

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (Erişim Tarihi:16.07.2024) <https://www.hsk.gov.tr/Eklentiler/Dosyalar/9a3bfe74-cdc4-4ae4-b876-8cb1d7eeae05.pdf>

BETÜL KAYAR, Tanzimat Dönemi Osmanlı Hukuk Reformları (Erişim Tarihi:10.07.2024) https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsl_books_alias&documentId=340.03.KAY.T.2021_1655807778_page_0&q=&DocName=340.03.KAY.T.2021_1655807778.gsi&qsec=&matterID=

HALİL CİN/ GÜL AKYILMAZ, Türk Hukuk Tarihi (Erişim Tarihi:10.07.2024) https://www.gsimecelle.com/view.php?indexType=gsl_books_alias&documentId=340.09.CIN.T.2019_1571899725_page_588&q=&DocName=340.09.CIN.T.2019_1571899725.gsi&qsec=&matterID=

Kadınlara Yönelik Yasal Düzenlemeler (Erişim Tarihi:11.07.2024) <https://kadem.org.tr/kadinlara-yonelik-yasal-duzenlemeler/>

BERNA YÜRÜT, Tanzimat Sonrası Osmanlı Kadın Hareketi ve Hukuki Talepleri (Erişim Tarihi:10.07.2024) <https://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2017-2017-1728>

DR. ALİ KUYAKSİL, Türk Anayasalarında Kadın Hakları ve Gelişimi (Erişim Tarihi:11.07.2024) <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/183154#:~:text=Sonu%C3%A7%20olarak%201921%20Anayasas%C4%B1%20k%C4%B1sa,ilgili%20bir%20madde%20de%20C3%A7ermemektedir.>

ENGİN ŞAHİN, Cumhuriyet Anayasaları 192-1924-1961-1982, naklen SİNEM SERVET ÖZDEMİR, "Kadın Hakları Bağlamında Türkiye'de Pozitif Ayrımcılık" (Erişim Tarihi:31.07.2024) <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET000814.pdf>

ZÜBEYDE TERZİOĞLU, "Basına Göre Türk Kadınının Siyasi Hakları (1930-1935)" YÖK Tez Veritabanı. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans tezi

BÜLENT TANÖR, Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri, 22. Baskı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, Nisan 2012.

SEVGİ USTA, "Koca, Birliğin Reisidir Hükmünden "Edinilmiş Mal Rejimi"ne: Evli Kadının Hukuki Durumu", Birkaç Arpa Boyu...21. Yüzyıla Girenken Türkiye'de Feminist Çalışmalar: PROF. DR. NERMİN ABADAN UNAT'a Armağan II. Cilt, Derleyen: SERPİL SANÇAR, 1.Baskı, İstanbul, Koç Üniversitesi Yayınları, 2011.

SULTAN UZELTÜRK TAHMAZOĞLU, "Ad ve Soyada İlişkin Kararlar Bireyin Kimlik Hakkı", AYHD, Cilt: 3, Sayı: 5, 2014.

NUR CENTEL, "Cinsel Suç Mağduru Kadının Korunması", KENAN TUNÇOMAĞ'a Armağan, İstanbul 1997, 59 vd.; NUR CENTEL, "Kadını Şiddete Karşı Korumaya Yönelik Yasa Hükümlerine Elettirel Yaklaşım", İnsan Hakları Hukuku ve Kadın), İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul 2003.

FAHRİ GÖKÇEN TANER, "Kadının Eşitlik Mücadelesi ve Cinsel Suçlarda Dönüşüm", Hukuk ve Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları, Ed. GÜLRİZ UYGUR/ NADİRE ÖZDEMİR, Ankara, Seçkin Yayıncılık, Mayıs 2018.

SİNEM SERVET ÖZDEMİR, "Kadın Hakları Bağlamında Türkiye'de Pozitif Ayrımcılık" Çevrimiçi (Erişim Tarihi:31.07.2024) <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET000814.pdf>